

**Експертний звіт Ковшун Л.І.
по результатам письмового опитування
учасників громадських обговорень
02 листопада 2017 р.**

**«Результати громадського бюджету Жовтих Вод: те, що вдалося, і те, що
потрібно змінювати»**

У 2017 році м. Жовті Води провели вже другий цикл громадського бюджету – ініціативи, яка дозволяє жителям міста самостійно впливати на використання бюджетних коштів для реалізації ними ж створених проектів. Маючи вже дворічний досвід, жителі міста можуть відповісти на питання, які позитивні зміни сталися у місті завдяки впровадженню інструменту бюджету участі, а також що необхідно змінити в процесі задля його успіху в майбутньому і хто повинен ці зміни впроваджувати. Саме з цією метою – почути голоси мешканців – 02 листопада 2017 року були зібрані громадські обговорення.

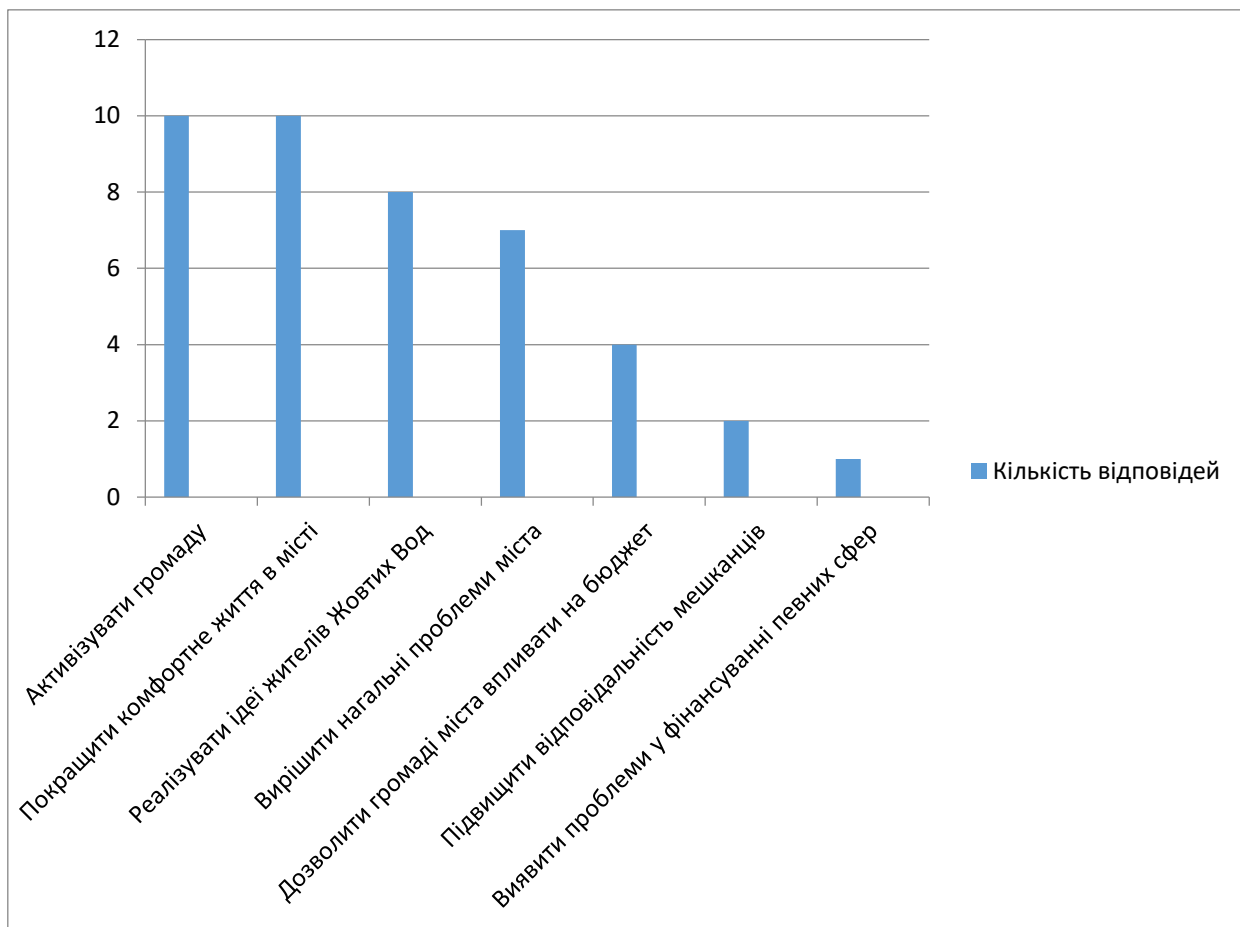
Для достовірності прийняття рішень, жителям міста Жовті Води на громадських обговореннях було запропоновано прослухати інформацію із порівнянням громадських бюджетів 2016-2017 рр. від міського голови Абрамова В.В., координатора проекту «Громадський бюджет» Біленко Н.В. та залученого експерта проекту з ГО «Подільська агенція регіонального розвитку» Ковшун Л.І. З метою нагальної демонстрації результатів проекту, до слова були запрошені автори реалізованих проектів та цьогорічні переможці, які розповіли, як планують співпрацю з міською радою наступного року, коли реалізовуватимуть власні проекти.

Після прослуханих звітів, учасником було запропоновано у письмовій формі відповісти на **питання:**

1. Що вдалося громадському бюджету Жовтих Вод?
2. Що потребує зміни і доопрацювання?
3. Хто і як повинен робити зміни?
4. Чи потрібен громадський бюджет наступного року?

У результаті, ми отримали **30 відповідей** (20 письмових та 10 – з усних відповідей учасників). Варто зазначити, що більшість відповідей була розлога, що свідчить про глибоку зацікавленість присутньої громади у процесі бюджету участі. Для зручності сприйняття інформації ми уніфікували подібні відповіді і звели до діаграм:

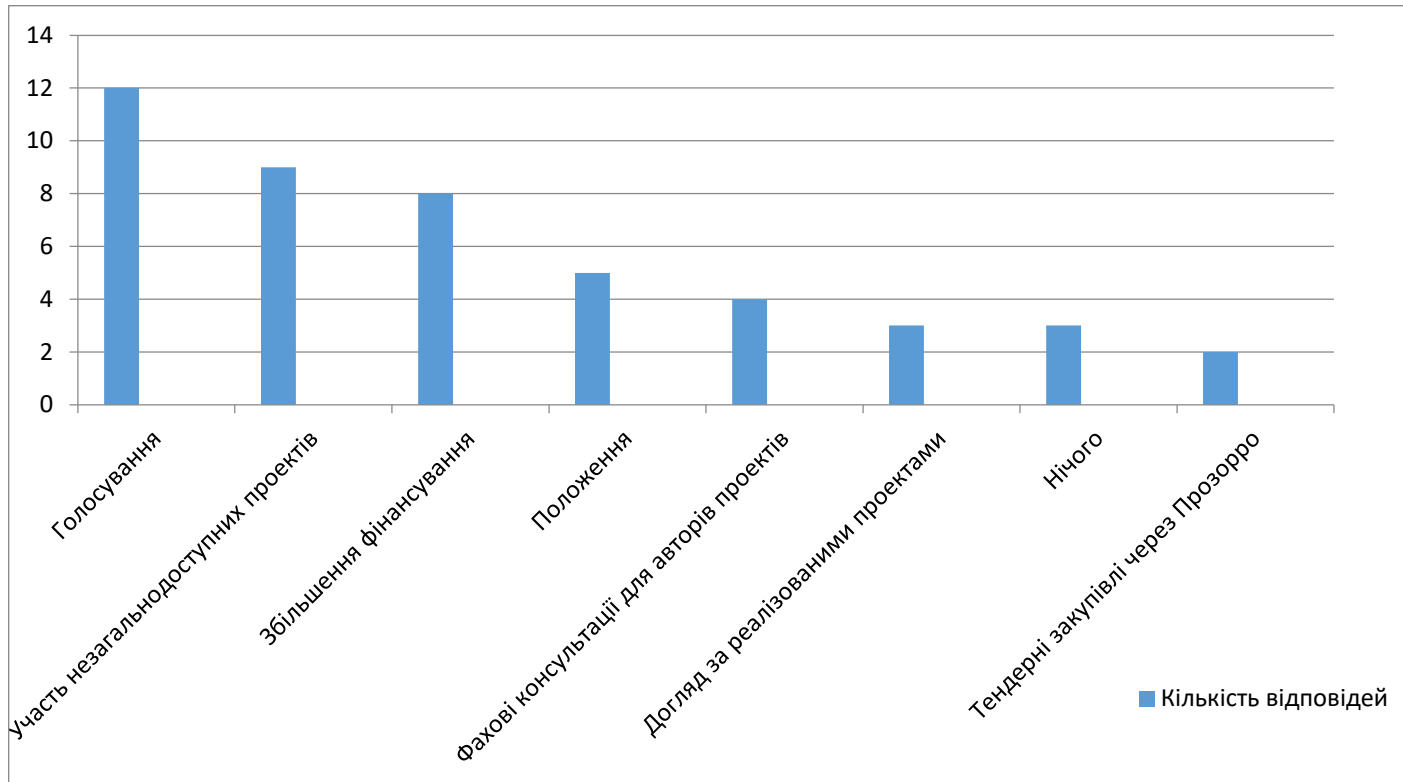
Що вдалося громадському бюджету Жовтих Вод?

Для малих міст громадський бюджет часто є способом активізації місцевої громади, яка часто залишається досить пасивною через низку причин, серед яких – відсутність конкуренції та відтік креативної молоді. Жовті Води демонструють на власному прикладі, як громадський бюджет дозволяє боротися із апатією, чи, принаймні, створює позитивне враження у тих містян, які чують про цю ініціативу. З опитування видно, як жовтоводці однаково вітають підвищення громадської активності та реалізацію ідей співвітчизників разом із покращенням життя у місті та вирішення нагальних проблем. Чотири респонденти також зауважили появу можливості громадян впливати на використання бюджетних коштів; двоє відмітили підвищення рівня відповідальності громадян за спільне благо, і ще одна людина сказала про громадський бюджет як інструмент оцінки недофінансування певних сфер. **Отже, досягнуті результати громадського бюджету у Жовтих Водах, за свідченням самих жителів, збігаються із основними цілями стандартного громадського бюджету, а саме:**

- активізація громади та підйом рівня залучення до прийняття рішень;
- визначення пріоритетів міського розвитку.

Що потребує зміни і доопрацювання?

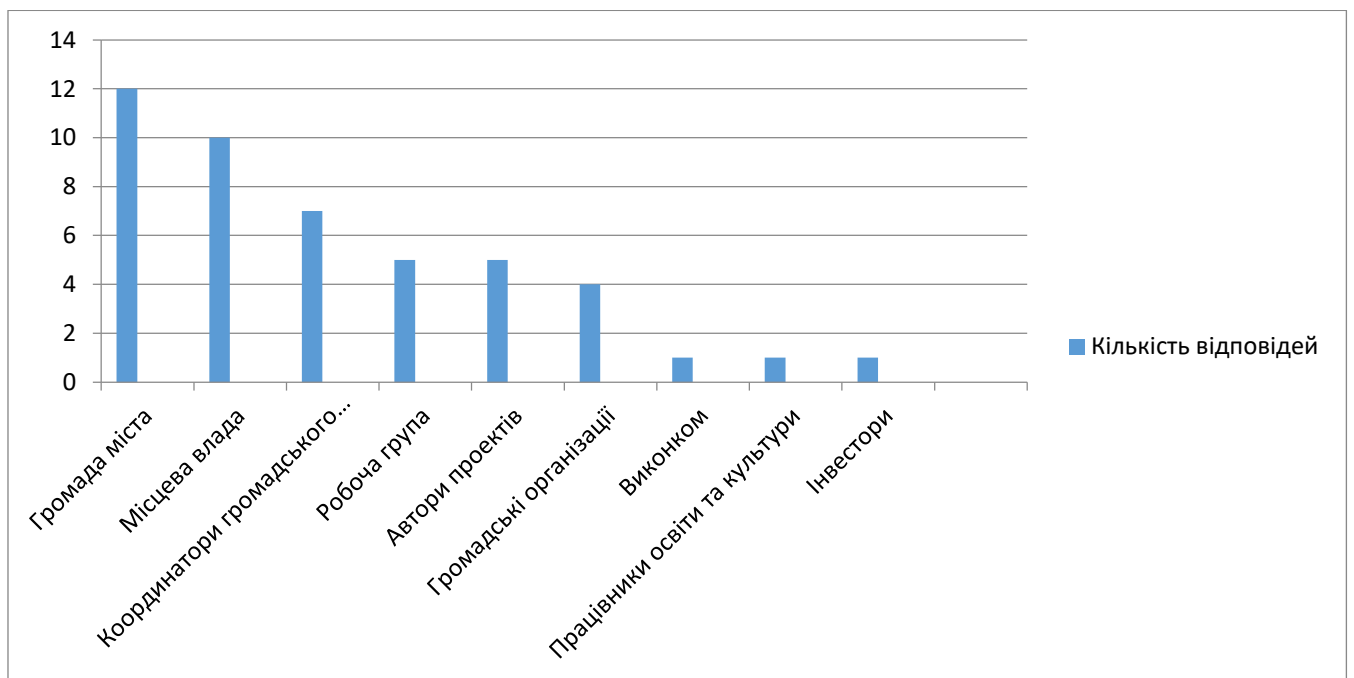

Абсолютна більшість жовтоводців висловила сумніви у роботі системи голосування, причому голоси розділилися: одних непокоять технічні проблеми та не-інклюзивність он-лайн голосування, а інших – можливості для фальсифікацій із паперовими бюлетенями. Існує думка, що проблемні питання в голосуванні не можна вирішити самостійно, а лише із залученням зовнішніх експертів і навіть додаткових коштів від інвесторів. Скарги на перебіг голосування – явище абсолютно усіх українських міст, тож результат опитування в Жовтих Водах просто підтвердило загальну тенденцію. Рішення цих проблем дуже просте і складне водночас: ідеальної системи голосування не існує, проте якщо громада міста може забезпечити дотримання елементарних етичних норм, то в результатах голосування не буде сумнівів.

9 респондентів – що становить майже третину всіх опитуваних – висловили потребу у відсуненні наступного року від голосування проєктів, які не носять загальнодоступного характеру. Це важливий злам у свідомості, адже громади багатьох

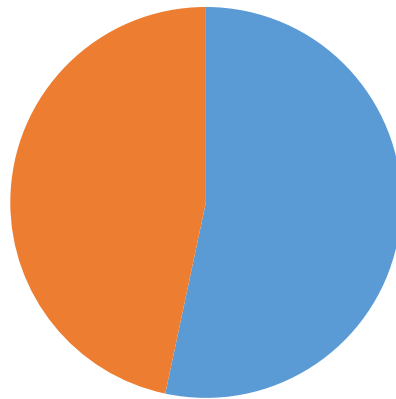
українських міст продовжують видавати кошти не на проекти публічних просторів, а на комунальні заклади, а отже проект реалізується лише для окремої групи городян. Проте, разом із відчуттям того, що проекти повинні бути загальнодоступні, зросло і відчуття необхідності виділення більшої суми на їх реалізацію – 8 учасників зауважили це. Крім того, жовтоводців піклуються й про якість проектів та їх майбутнє після реалізації, тому означити проблему кваліфікованого навчання та охорони об’єктів.

Хто і як повинен робити зміни?

Відповідь жовтоводських респондентів насправді здивувала: 12 громадян відповіли, що саме вони відповідальні за зміни у процесі громадського бюджету у тандемі із міською радою (10 респондентів). І хоча жителі Жовтих Вод ще не дуже чітко розуміють ролі кожного учасника в процесі, часто не відчуваючи різниці між координатором громадського бюджету (7 голосів) та робочою групою (5 голосів), проте очевидним є позитивний факт, що **відповідальність за громадський бюджет у місті жовтоводці готові розділити із міською владою та виконавчими органами нарівно**, також залучивши громадські організації (4 голоси), працівників комунальних закладів культури та освіти (1 голос) і сторонніх інвесторів (1 голос).

Чи потрібен громадський бюджет наступного року?

■ Безперечно! - 16 відповідей
 ■ Так - 14 відповідей

Свідченням того, що жителі Жовтих Вод, принаймні ті, які були присутні на громадських обговореннях, уповні перейняли долею громадського бюджету, і побачили в цьому інструменті потенціал для вирішення проблем громади, стали результати відповіді на останнє питання – **абсолютно усі респонденти вважають, що громадський бюджет необхідно поводити у наступному році**, причому більша частина висловила емоційну згоду із такою потребою.

Висновки:

Громадський бюджет Жовтих Вод – це демонстрація того, як розуміння владою міста необхідності залучення громадян до прийняття рішень пішло на користь усьому місту. Встановлення чітких правил на початку дозволило уникнути таких проблем, як масові фальсифікації чи просування проєктів, потрібних лише вузькій групі жителів міста. Жовтоводці зрозуміли, наскільки важливою є реалізація загальнодоступних проєктів, які підсилять усю громаду міста. Свідченням позитивних змін у свідомості є також тенденція до розподілу відповідальності за процес впровадження громадського бюджету в майбутньому між громадою та владою міста, а також готовність лобювати необхідні зміни до основного нормативного документу – Положення про громадський бюджет Жовтих Вод.

Усе це дозволяє оцінити бюджет участі Жовтих Вод на високому рівні партнерства та залучення громадян до прийняття рішень і рекомендувати його як позитивний приклад для інших українських міст.